

JURISPRUDENCIA COMENTADA

SACRA ROMANA ROTA

coram R. P. D. ARCTURO DE JORIO, Ponente

Nullitatis matrimonii

(omissis)

IN JURE

3 De exclusione boni prolis, quae matrimonium irritat, infrascripti Patres pluries egerunt, et in una diei 22 julii a. 1964 admonuerunt «nullitatem matrimonii, ob exclusum ab alterutra vel utraque parte bonum prolis, non cogi ex praescripto ac ditione canonis 1086, § 2: 'si alterutra vel utraque pars positivo voluntatis actu excludat omne jus ad coniugalem actum invalide contrahit'.

Nam mulier, quae firmum gerit propositum vitandi prolem in perpetuum per expulsionem seminis, naturali modo immissi in suam vaginam, post copulam, non denegat omne jus ad coniugalem actum. Ex eo enim quod semen expellitur post perfectam copulam, actus non desinit esse coniugalis et per se aptus ad prolis generationem» (n. 3).

Hac animadversione praemissa, in n. 4 declararunt: «Nos censemus exclusionem boni prolis invalidare matrimonium, quia proles est finis primarius matrimonii (can. 1013, § 1)».

At insimul admonuerunt: «Utique necesse non est ut generatio prolis, quamvis ea finis primarius matrimonii sit, directe quaeratur, quia ex ipsa pactione coniugali causatur. Sed exclusio eiusdem positivo voluntatis actu vitiat consensum matrimoniale et nuptias invalidat, quia excludit intentionem prolis, sine qua matrimonium esse non potest (S. Th., *Suppl.*, q. XLIX, a. 3, c.)».

4. At, haec contendendo, Patres minime infitiantur exclusionem seu denegationem juris in corpus, ad perficiendos actus per se aptos ad prolis generationem, impedire ne matrimonium valide ineatur.

Nam matrimonium facit partium consensus, qui nulla humana potestate

suppleri valet, quique est actus voluntatis, quo utraque pars tradit et acceptat jus in corpus, perpetuum et exclusivum, in ordine ad actus per se aptos ad prolis generationem (can. 1081).

Immo, cum mutua traditio et acceptatio juris in corpus in ordine ad actus per se aptos ad prolis generationem sit obiectum essentielle contractus matrimonialis (Th. Sánchez, *De sancto matrimonii sacramento*, tomus primus, Venetiis, 1693, lib. II, disp. XXVIII, n. 3; P. Matthaeus A Coronata, *Institutiones juris canonici de Sacramentis*, vol. III, *De matrimonio et de sacramentalibus*, n. 431; Cappello, *De matrimonio*, n. 2; cfr. etiam P. Franciscum Huerth S. J., *Dubium circa obiectum contractus matrimonialis*, in *Periodica de re morali, canonica, liturgica*, tom. XXVIII (1949), pp. 207-213; A. Janssen, *L'objet essentiel du contrat matrimonial*, in *Ephemerides Theologicae Lovanienses*, tom. XXX (a. 1954), pp. 81-84; P. L. Bender O. P., *Obiectum contractus matrimonialis*, in *Perfice munus*, a. 1956, pp. 421-424), exclusio eiusmodi juris impedit quominus contractus matrimonialis *revera* ineatur seu causat inexistentiali iuridicam eiusdem, dum exclusio directa prolis eundem invalidum seu irritum facit.

Itaque Patres habent exclusionem directam prolis et denegationem juris ad coniugalem actum uti duas distinctas hypotheses invaliditatis consensus matrimonialis, quod ceterum iam admonuerat clarus Prof. Hermannus Graziani in adnotationibus ad praecitatum sententiam: «L'affermazione dell'autonomia della *exclusio prolis*, sì da doversi considerare una ipotesi d'invalidità del consenso matrimoniale distinta dalla *exclusio omnis juris ad coniugalem actum*, trova nella sentenza annotata e in quella, che segue (Romana coram De Jorio, diei 18 decembris 1964) un valido conforto» (*Il Diritto Ecclesiastico*, gennaio-giugno 1965, p. 27).

Nec eiusmodi sunt «casi estremamente rari; le baconiane *instantiae monodicae*», uti censet praelaudatus Prof. Graziani (*Ibidem*, p. 28, nota 5).

Nam viri, qui non sunt adversi proli, immo eam generare mallent, quandoque ferunt uxorem immissum in vaginam semen lotionibus aliisque mediis expellere vel sterilitate afficere, ne cum eadem sine intermissione iurgio contendere cogantur, at, si propriae dignitatis rationem habeant, non eo deiectionis prolabantur, ut coniugalem actum perverso more perficiant.

In eiusmodi casibus, qui sunt sat frequentes atque in dies frequentiores evadunt, perficiuntur ab utroque coniuge actus per se apti ad prolis generationem, quamvis uxor in nuptiis ineundis consilium inierit, et in eo usque ad exactam aetatem perstet, nunquam generandi prolem in matrimonio, atque eam efficacibus mediis praepediat.

Utique matrimonium est nullum ob exclusum omne jus ad coniugalem actum et non tantum ob exclusam generationem prolis, si uterque vel alteruter de coniugibus ea conditione nuptias ineat, ut copula carnalis perverso

more perficiatur, v. g. a viro, cuius penes capsula indutus sit, vel a muliere, quae ingressum seminis in uterum pessario occlusivo praepediverit.

Ne autem ex eis, quae hic et alibi contendimus, pusilli scandalum patiantur, hos admonemus nos nec cupidos esse nec venatores rerum novarum, verum sequi documenta antiquitatis, quae sedulo perquirimus atque inventa mature perscrutamur.

Exclusionem vero directam prolis a veteribus, inde a S. Augustino, habitam esse uti causam nullitatis matrimonii, praeclaro scripto, cui titulus «*Bonum prolis ut elementum essenziale obiecti formalis consensus matrimonialis*» (a. 1962 editum in *Gregorianum*, vol. XLIII, 4, pp. 657-722), ostendit P. Petrus Huizing S. J.

Hic sumit (cfr. p. 702) ex auctoribus primae notae, quos inter Bonacina, D'Annibale, Laymann, Lehmkuhl, Pontius, Reiffenstuel, Sánchez, Schmalzgrueber, plura exempla exclusionis boni prolis, quae matrimonium irritat, quamvis naturalem copulam integram relinquat, uti conditiones *de prole concepta in utero extinguenda, de prole necanda, de abortu procurando, de alimentis negandis, de prole nascitura mutilanda, excaecanda* etc.

(omissis)

Romae, in Sede Tribunalis S. R. Rotae, die 19 februarii a. 1966.